Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 5 (493). Неділя, дня 3. лютого 1929. Рік XI.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Нова галузь промислу.

В минулому році звернув я увагу нашого громадянства на шовківництво як на нову галузь промислу наших сіл. Користи для селян з цего промислу дуже великі, а вклад гроша і праці дуже малий. І треба признати, що мої статті знайшли пильних читачів.

Заінтересовання шовківництвом росте у нас з дня на день! Люди допитуються про морви, про годівлю шовкопрядки. На тему шовківництва мав я осеню три відчити: в Бикові, Кульчицях шляхоцьких та в Сяноці, всюди зацікавлення велике! Деякі наші люди, котрі любуються садівництвом, самі на власну руку заложили собі вже шкілки. Красний приклад в тім напрямі зробив минувшого року п. Котила, залізничник в Загірю коло Сянока. Він по прочитанню першої статті, яка появилася в святочнім числі „Українського Голосу“ за минулий рік на тему шовківництва, не питаючись нікого, без вагання і сумнівів, спровадив собі 5 дкґ. насіння морви, засіяв, і ходив коло них так само як і коло овочевих зерняток, а сего року має вже шкілку, в котрій є 400 гарних та чепурних однорічних деревець!! „Буду мати для себе, для дітий і людям продам“ — говорив до мене п. Котила! От-такі люди, як п. Котила, якби їх багато було, моглиб піднести добробут нашого села. Тоді ми інакше виглядалиби!

Самбірська філія „Сільського Господаря“ під проводом невтомимого народного робітника, о. сенатора Татомира, розвинула в тім напрямі живу діяльність. На кількох засіданнях філіяльних горячо дискутовано цю справу. Ухвалено заложити першу у нас досвідну стацію годівлі шовкопрядки в селі Бережниці, віддаленім 6 км. від Самбора, тому що в тім селі знайшлось три великі морви, а поблизькі села достарчать нам ще по одній морві. Громада Бережниця ухвалила відступити на ту ціль, на розведення морви один морґ землі. Рівночасно філія ухвалила завести при досвідній стації в Бережниці *курс науки шовківництва* і плекання морви для тих Українців, які мають у себе бодай по однім великім дереві морвовім. В тій цили філія оголосила конкурс, який на днях появиться у всіх українських часописах. Станцію для курсантів вистарала самбірська філія „Сільського Господаря“ у тамошніх господарів, з харчем за невеликі гроші. Надзір над досвідною стацією і над курсом обійме „Сільський Господар“ і його відпоручники проф. Филипчак і Др. Гнатевич, а під їх проводом кермувати курсом буде п. Іван Шембель, котрий, перебувши в італійській неволі, вивчився цего діла і тепер розвиває величаву діяльність в тім напрямі по сумежних повітах Самбірщини. Він до того часу обїхав кільканайцять місцевостей, і всюди горячо заохочував селян до саджения морвових деревець і сіяння насіння. Всюди своїми промовами викликав велике одушевління, як в Пинянах, Волі Райновій, Гоманах, Баранчицях, Ступниці, Биличах, Гуменци, Бережници, Воютичах, Кобаєвичах, Куропужи, Старім Самборі, Коблі, Гордині, Стебниці і многих других місцевостях. Результат його праці такий, що наш нарід в тих місцевостях замовив около 10.000 однорічних саджінок, 850 дволітних і 450 чотиролітних, а все в нашім „Сільськім Господарі“ у Львові вул. Зіморовича 20. Там також замовлено насіння. Деякі заможнійші селяне замовили по 100 штук деревець морвових. П. Шембель їздячи по селах відкрив в богатьох селах по одному а декуда і більше дерев морвових — переважно по дворах.

Длятого відзиваємося до наших людей, де лишень є одно або два дерева морвові, щоби найдальше до кінця лютого записали собі яєчка шовкопрядки в „Сільськім Господарі“ і уладжували в себе досвідні стації плекання шовкопрядки, щоби сего року зробити у нас початок цего промислу. Хто має готове дерево, хай приїзджає на курс до Бережниці під Самбором, прочитавши собі умовини конкурсу в українських часописах. Рівночасно нехай всі наші села возьмуться з весною до засіяння бодай чверти морґа поля в кождім селі насіннями морви!

Тому то при кінці січня, коли всі посвяткували і не оден гріш викинули на горівку, тепер по всіх читальнях повинен гомоніти один голос, щоби до кінця лютого кожде українське село замовило насіння морви в „Сільськім Господарі“, щоби кожда читальня обміркувала до кінця лютого, кілько деревець село може замовити, і це все дала знати „Сільському Господареви“, щоби він міг поробити старання, щоби з весною доставити кождому селу відповідну скількість насіння, деревець і яєчок ґусениць шовкопрядки. Всюди мусить бути порядок, всюди лад, тимбільше в такім ділі промислу як шовківництво!

А ну люде до роботи, яка має облекшити нашу нужду! Памятайте на долю ваших дітей! Хто своїй дитині засадить тепер 20 дерев морвових (замість верб), той дає їй такий маєток, якби записав 8 морґів поля. Всі філії „Сільського Господаря“, „Просвіти“, всі наші кооперативні діячі повинні цей короткий час використати для освідомлення нашого селянства про великі користи цего нового промислу. Також наше Всч. Духовенство зволить в церквах звернути увагу людий на шовківництво та заохотити їх до садження морвових дерев. Це діло мож тільки раз в році робити — отже ходить о те, щоб з весною всі неужитки були засаджені цим корисним деревом. Як доведемо до того, що в нас всі верби зникнуть, а їх місце займуть морви, тоді шовківництво у нас розвинеться в таких розмірах, що добробут села буде запевнений. Тільки сміло до діла! Не даймося випередити иншим! Садім морви і приготовляймо ґрунт під новий промисл!

Іван Филипчак, емер. професор сем. учит. в Самборі.

За свою пісню й музику.

Як знаємо, скрізь по наших селах закладаються товариства. Головним заохочуючим та приманюючим чинником сільської молодіжи — є тут аматорські гуртки і хори. І не дивниця. Знаємо, що душу нашого народу характеризує співучість. Однакдо провадження їх є потрібні інструктори чи інструкторки, а тих зовсім у нас мало. Деколи трафляються одиниці, що моглиби провадити хор, одначе чи зі самолюбства, чи також зі страху перед переслідуванням властий бояться і уникають всякої праці на селі, хоча вона є навіть вельми пекучою потребою. А так мало звертає уваги на це не лиш громадянство, але навіть і його провідники.

Або чиж нам не сором на такі великі народні свята як свята Лугів, Соколів та на фестини і тд. наймати чужі орхестри і за них добре платити, неначеби ми були під тим оглядом нездари? Гей гей! тільки трохи застанови і розваги..

Длятого вартовалоб дати ту справу під увагу громадянству, щоб поробити в тім напрямі деякі старання. Тим більше, що як знаю з власної обсервації, останніми літами геть затратились по селах народні пісні чи то коломийки, чи пісні обрядові, а на їх місце є сильний наплив всяких „мазурків“, що в протиставленню до перших подобають радше на крик як на спів.

Рівнож і в школі вчаться діти співати всяких „маршуф Домбровскіх“, а тому чужому напорови треба протиставити відповідний опір популяризованнєм на селі народних пісень.

Я думаю, що до цего є необхідний музичний інструмент, бо минулися вже часи, коли люди вдоволялися одноголосівкою.

Про значіння і культурно-освідомляючу ролю пісні між народом булоби злишним писати, бо думаю, що це кождому звісно. Зрештою, як хтось хотівби дізнатись, хай перечитає Купчинського „Оду до пісні“ поміщену на вступі у співаннику „Сурма“.

Як то воно приємно бути на Службі Божій у церкві, там де співає добре зорґанізований церковний хор! А як приємно кождому слухати музику смичкової чи дутої орхестри — кождий знає А вже хто раз почув українську пісню в виконанню смичкової орхестри — той її не забуде до смерти. Хочби чоловік був вже ренеґатом, або знеохочений до всего, то звуки рідної пісні завернуть його з блудної дороги та підбадьорюючи на дусі, скріплять любов до всего, що рідне

Та не вистарчить наликувати до орґанізації хорів Треба подбати про їх теперішних і майбутніх орґанізаторів. Очевидно це річ як на теперішне прикре положенне є досить трудна, а що найгірше вимагає грошевої підмоги. Але це вже річ тих добродіїв, чи товариств, які булиб настільки ідейні та оснували подібне музичне заведення для науки музики біднійших хлопців місцевих і доходячих. Що до останних, то ці можуть навіть доходити з подальша, бож прецінь музичні лекції відбуваються лиш два, а що найбільше три рази на тиждень і то в годинах дозвільних. І наші хлопці замість цілими днями пустувати, діставлиб побіч музичного знання добре і освідомляюче виховання.

Може хтось сказати що господарські сини мусять працювати в господарстві, то я на це відповім сільською приповідкою, що „хто хоче пса вдарити, то ломаку знайде“. У нас на малоземельних господарствах можуть при добрій охоті обробити денну домашню роботу самі господарі зимою, а у жнива, як треба більше робучих рук — в школі не вчать.

На жаль ще досі музику трактують у нас як щось пусте, з чого нема жадного хісна, і не знаю, чи тих моїх кілька простих, але від щирого серця слів зможе викликати зацікавлення рідною піснею й музикою. — Скромний.

●●●●

ПОДІЇ В ЮГОСЛАВІЇ.

(від нашого кореспондента)

Югославський король Олександер скасував 6. січня державну конституцію, розпустив парлямент і заявив, що від тепер буде управляти державою і видавати для неї закони сам, без парляменту. Сталося се внаслідок того, що югославський парлямент за десять літ своєї „праці“ не зробив державі нічого доброго, а навпаки завів в державі такий нелад, що ніхто вже не вірить в державу і у справедливість її інституцій. Народні „вибранці“ т. є. посли завели всюди хабарництво і протекцію, — так, що перший-ліпший аґітатор на пр. радикальної чи хорватської Радічевої партії командував цілими округами, перед ним кланялися в повній залежности всі, що мали які-такі ближші зносини з державою, почавши від самого начальника округа до останного сільського писаря.

До того загального упадку всякого права і законности в публичнім життю, спричиненого парляментарним, демократичним режімом треба додати ще внутрішне національне питання Югославії, то є: спір Хорватів з Сербами.

Югославія повинна бути однаково рідною державою так Сербів, як Хорватів та Словінців. Але коли тільки Хорвати і Словінці в осени 1918 р. прилучилися до Сербії (з великою радістю а з малим розумом!) зараз вилізло шило з мішка. Югославія стала в дійсности сербською державою, а Хорвати і Словінці були наче прищіпками без рівних прав зі Сербами. Нібито на словах всі були рівні, а в дійсности всюди верховодили Серби і не допускали Хорватів і Словінців на визначнійші становища, а що найважнійше: військо остало в руках сербських офіцерів і ґенералів. А сеж ясне, що чиє військо, того й держава.

Хорвати очуналися і побачивши, чим є в дійсности югославянська національна єдність Сербів, Хорватів та Словінців, стали домагатися рівности і однакових прав зі Сербами. На своє нещастя вибрали собі вони за провідника пок. Ст. Радіча, котрий вмів дуже солодко говорити і золоті гори обіцювати хорватським селянам, але виборoти якісь успіхи, якісь полекші Хорватам не вмів. Мав великий талан демаґоґічний, т. є. вмів знаменито мішати правду з брехнею і туманити простий народ, але політичного талану не мав.

І так під його проводом прогайнувзли Хорвати перших пять літ в Югославії. Їх посли не хотіли брати участи в нарадах парляменту, а Серби тимчасом ухвалили в парляменті таку держ. конституцію (1921 р.) яка всю владу в державі віддала їм в руки.

Радіч з Хорватами признав пізнійше 1925 р. ту конституцію і був навіть два роки при владі. Та за тих два роки в державі не покращало: парлямент і далі лише сварився, панове політики старались перехитрити оден одного, псували державну управу своїми інтервенціями, заступаючись навіть за найгіршими людьми, як лише належали до їхньої партії.

Потім, 1927 р. Хорвати зі своїм Радічем перейшли до опозиції і заводили страшенні сварки на засіданнях парляменту. В одній такій сварці оден посол Серб-Чорногорець, ображений словами Радічевих послів, стрілив до них з револьверу і забив на місци двох, а самого Радіча зранив тяжко. Хорватські посли в союзі зі Сербом (з Хорватії) Прібічевічем знов почали бойкотувати парлямент в Белграді. Радіч незадовго помер, а його партія — найбільша хорватська партія — далі бойкотувала Белград.

І так нещасний, вибуялий демократизм зі своїм парляментом і хорватсько-сербський спір не дали Югославії вільно дихати і розвиватись, а коли перед самим новим роком провідник сербської демократичної партії, Давідовіч, спричинив без ніякої поважної причини крізу влади, на чолі котрої стояв по раз перший *не — Серб*, провідник Словінців *о. др. Корошец*, покликав король Олександер всіх чільних політиків до себе на нараду. Наслідник Радіча пос. Мачек домагався, щоби Югославія не була на далі централістичною державою, але щоби перестроїлася на *союз держав*, в котрімби Хорватія була цілком рівна Сербії. Всі сербські партії рішучо відкинули такий плян Хорватів, а король бачучи, що ані партії між собою не годяться і безнастанно роблять і валять міністерства, ані з Хорватами в таких обставинах до порозуміння не прийде, видав в ночи з 5. на 6. січня декрет, котрим скасував державну конституцію, парлямент розпустив і оголосив, що від тепер буде володіти він сам і сам буде добирати собі міністрів.

Такий спосіб управи державою називається диктатура, абсолютизм, або з російська самодержавіє.

Сконфісковано!

Та самодержавіє в нинішних часах тревати довго не може, а колиби і потревало, то не на добре. Бо нині вже є великі круги освічених і свідомих своїх прав людей, котрі не можуть довго знести панования диктатора без ніякої контролі з їх сторони.

Та в який спосіб можуть горожани мати дійсний, належний їм політичний вплив і контролю над пануванням в державі? Се тяжке питання. Через вибори ні, се доказують власне ті держави, в котрих по нездалому пануванню демократичних виборних парляментів прийшла диктатура. Се вже всюди відчувають і бачать.

Отже бачимо, як при теперішнім демократичнім ладі тяжко удержати навіть старі, сильно зорґанізовані держави. І це є наука для тих поневолених народів, які даються дурити своїм „вибраним“ провідникам, що вони збудують собі державу теперішним демократичним ладом. Пусті мрії. При демократичнім ладі є лишень лекше ослаблювати дану ворожу державу — але ніколи будувати власну державу.

Тому то у всіх народів державних і недержавних тепер кріза в поглядах на демократію. Державні народи бачать, що демократичний лад веде державу до упадку. Недержавні народи бачать, що їм при демократичнім ладі чужої держави лекше увільнитись, але з другої сторони бачать, що при такім ладі ніколи не зможуть збудувати свою державу. Супроти того мудрі політики понев. народів в практичній щоденній політиці підпирають демократичний лад як *хвилево з тактичних оглядів* корисний — а рівночасно стараються перебудовувати психіку своєї суспільности на лад державних народів, щоб її приготорити до грядучих подій.

Яка найкраща форма політичної орґанізації і управи державою — на це питання, як вже вище я сказав, не легко відповісти. Тому у всіх народів є вже богата література на ту тему. На це питання відповідає також славний наш учений і ідеольоґ української державности Вячеслав Липинський у своїй книзі „Листи до братів хліборобів“, котру кождий Українець повинен мати у себе дома і часто її читати. Липинський пише, що на чолі держави має стояти монарх (на Україні — Гетьман), котрий представляє державу і нарід. Кожда *кляса* народу (селяни-хлібороби, фабричні робітники, інтеліґенція і тд.) є окремо орґанізовані і *найкращі представники тих кляс* входять до держави і управляють державою разом з монархом. Такий державний лад називається *клясократичний*. Тільки при такій владі може Україна бути незалежною державою.

Михайлишин.

●●●●

Свято сили і ідеї.

280-річницю тріюмфального вїзду Великого Гетьмана Богдана до Київа і 10-літну річницю обєднання Українських земель святкував Перемишль торжественною академією д. 22. січня ц. р. в святочно прибраній салі Народного Дому. Спеціяльна декорація на сцені роботи п. Сакаля, яка представляла Софійську площу з Собором і памятником Великого Гетьмана, переносила громадянство думкою до матери українських городів. Свято розпочав мужеський хор під дир. о. Демянчика відспіванням пісні „Гей не дивуйтесь добрії люди“, яку як радісний гимн співано в часі тріюмфального вїзду Великого Гетьмана. Опісля віцемарш. сойму п. Др. В. Загайкевич виголосив святочну промову, характеризуючи обі історичні події як тріюмф сили і ідеї. (Промову цю в есенціональних партіях подаємо нижше). Слідували тепер инші точки програми, а саме реферат п. Е. Зибликевича про епоху Хмельницького (про його державницьке будівництво), деклямація п. Сенечкової святочної оди, написаної спеціяльно на цю академію нашою поеткою п. Ю. Кравченко; п. А. Курдидик відчитав свою поезію в прозі написану також спеціяльно на цю академію. (Понизше подаємо її дослівно). Ці точки були переплітані вокальними точками, які виконав „Перем. Боян“ під дир. п. О. Чубинського. Свято відбулось за запрошеннями на підставі §. 2. о зборах. Саля і балькон були переповнені громадянством, а увесь дохід з добровільних датків призначено для Інвалідів Укр. Армії.

Дописи.

Жапалів, пов. Любачів. Жапалів по воєнній хуртовині віджив, та таки дуже богато поступив вперід. Село було зрівнане зі землею, всі культурні інституції знищені, але завдяки старанню старших та добрій волі й помочі молодших поставлено дім тов. „Просвіта", великий та гарний, з просторою салею на представлення. Цього року заложено кооперативу „Добробут", яка повинна при заохоті і добрій волі селян гарно розцвистися, бож в селі львина частина це Українці, які розуміючи, яка користь зі своєї кооперативи, підуть не до чужинця а до свойого склепу. Дійсно часби вже перестати підпирати цю пейсату „шляхту" в селі. Крім цього при читальні заложено молочарню, яка тепер вправді слабо розвивається ізза цього, що мало молока в селі, але є надія на кращий розвиток. В селі вибудувано рівнож величаву муровану церков, яка є окрасою села, завдяки старанню і праці о. кан. Полянського. В церкві співає, як на перший початок, досить гарний хор, а Жапалів перший раз, здається, чує пісню-молитву „Боже Великий". Устала боротьба за дяківку, яка ділила село на ґрупи і ґрупки так, що з радістю треба повитати цей прояв та побажати на будуче дальших, як найкращих успіхів. Цього року перший раз по війні вислано на дар „Просвіті" більшу суму, яку зібрано в селі. Що року вправді колядується на „Рідну Школу" і цього року заколядовано більшу суму, лиш це прикре, що в селі трафляються люди, які замість дати якийсь даток — лають. Тут треба піднести бажання до о. кан. П. А саме від коли о. кан. парохом в Жапалові, ніколи ще не сказав та не пояснив людям, що саме є ця „Рідна Школа". Якось ніколи не торкається цього. Дивно воно трохи, прецінь ніколи не забувається вислати „старших братів" за колядою на всякі инші цілі тоді, коли така інституція як „Рідна Школа" находиться в матеріяльній скруті, коли всюди кличуть, що вся коляда на Р. Ш, а Жапалів все виломлюється з під цього обовязку. Тут ходять в той час всякі „царики" та „царі" та колядують Бог-зна на що, лиш не на Р. Школу. Наслідком цього є, шо в селі ходять дивні брехні про цю так дорогу нам українську інституцію, які ширять з певністю наші вороги. Мимо цього, що люди є обтяжені, однак, коли пояснити, що це поважна річ та гідна підпертя, то таки ніхто не відкажеться від маленького датку а охочі все знайдуться, що посвятяться піти від хати до хати. Дивімся на инші села! Чому ми маємо бути по заду? Подяка належиться хлопцям та дівчатам, які цього року мимо заметілі таки сповнили гарний і великий обовязок та пішли колядувати на „Рідну Школу".—*Г. Л-я.*

Станиславів. В наслідок рільної реформи парцелюються тепер ерекціональні ґрунти. До чого та реформа незабавки доведе наших священиків, в короткім часі побачимо. Станнуть вони — ці наші колишні духовні і культурні провідники — сільською голотою... Але на разі просять вони свого епископа, щоби їм позволив з продажі поля хоч частину грошей обернути на відреставровання їх хат, стоділ і т. д. Та епископ Хомишин задивившися у станиславівські камяниці, будує за епархіяльні гроші вже другу. А крім того купує для станиславівського епископства ординацію Шенборна в Богородчанщині, на котру затягає позичку в Гіпотечнім Земельнім Банку на 450.000 зл. Гроші зложив в Гіп. Зем. Банку Митрополит, щоб мали де зажичитися наші селяни, а тут епископ бере ці гроші для себе, кажучи, тим самим селянам будувати і реставрувати хати та господарські будинки для священиків не з тих ерекціональних ґрунтів, але з конкуренції церков. Отже крім страшних податків, яких селяни не можуть ніяк заплатити, мають ще додаток конкуренційний. Тай поживчити нема де. Так то добиває епископ і свою інтеліґенцію-священиків і своїх вірних - селян. За те буде колись молодший від Кир Григорія наслідник його весело жити в Станиславові: власний готель „Варшава" з кіном, в Богородчанщині власні лятіфундії з оленями, сернами, диками... — а за то хлопи і попи обдерті — в розвалених хатах. Вертають часи Вишенського Івана...

Поточани пов. Бережани. І ми не остаємо позаду других сіл. Хоча бідна наша оселя — розвиваємось так гарно, що з весною хочемо будувати „Народний дім". Площу відступив нам наш добрий отець Левицький з ерекціонального городу, межа в межу коло церкви а камінь уже звезений. Кооператива й Читальня працює добре і хоч є такі ще, що ходять до Мордка купувати та де можуть підставляють ногу освітній роботі — віримо, що це до часу і вони поправляться. Коляда в селі, в якій крім Луговиків брали участь й дітваки, принесла „Рідній Школі" 14 зл. і Читальні 24 зл. Недавнож відбулося у нас Свято Просвіти. По торжественній Службі Божій, яку відправив о. парох, зійшлися усі до Читальні, де виголосив голова наш Тучаський Андрій реферат про 60-літну діяльність Просвіти, а хлопці-Луговики відспівали кілька патріотичних пісень. На це свято прибули до нас в гості Луговики з Поручина По святі відбулися Загальні Збори Читальні, на яких були присутні відпоручники філії „Просвіти" з Бережан, др. Савчак і п. Когут. Др. Савчак пояснив зібраним значіння Просвіти і її працю — а п. Когут повчав нас, як то „Просвіта" робить нас народом і національно і культурно і економічно сильним. Вибрано й новий Виділ, до якого увійшли: Тучапський А., Лещишин Р. Малий Ів., Іванчишин В., Бобало П., Кончевик Г., Лещишинівна К., Мала Т., Мидинський О. і Іванчишин М., та контрольну комісію. Надіємось, що у нашій праці найдемо підпору усього нашого громадянства і певні ми того, що як Поточанці схочуть, то їх село буде найкращим у повіті. До роботи отже! З Богом для Батьківщини! — Члени читальні.

Що чувати в світі?

Большевики мають тепер богато клопотів. На цілій території їх держави розпочалися вибори до рад і вони приходять дуже бурливо. Селяне хочуть вибрати собі таких представників, щоб села боронили, а большевики попирають знов усяких обірванців і зайдів і силою впихають їх до рад. Дуже часто приходить до сварок між місцевою людністю а большевицькими аґітаторами, а селяни мордують усяких червоних висланників і руйнують виборчі будинки. Тимто й кричуть тепер і жалуються усі большевицькі часописи, що „кулаки розпочали офензиву". „Давніще пише „Красная Газета" — кулаки думали протиставитись урядови совєтському дорогою господарського опору і в тій цілі використовували труднощі апровізаційні. Тепер кулаки вже й на політичну арену виходять і стараються вести борбу за політичні впливи". Найбільш рухливими під тим оглядом є селяне - Українці, Сибіряки та з Кавказу — отже з тих околиць - де найкраща земля і де найбільші урожаї, а де селянин чується своїм паном і не дасть собі кілків на голові тесати. Жалуються також большевицькі ґазетярі, що „кулаки" виступають подекуди енерґічнійше, як комуністи, яких попирає уряд а за собою мають усіх. Селяне вже зрозуміли, що їх добро в кождій иншій формі держави - тільки не в комуністичній — де уряд дбає, щоб усяким голонятникам з міста давати все, що випродукує селянин і от до тих виборів йшли селяне з такими кличами: „Ані одного комуніста до рад!", „Проч з радами обдертюхів!", „Вибираймо сильних, богатих господарів!" і тд. Дальше пишуть большевицькі часописи, що селяне в обличі спільного ворога-комуніста сильно обєдналися: богаті спомагають бідних, дають їм роботу і в той спосіб твориться спільний — як пишуть червоні — „кулаківський фронт". Той фронт виступає навіть активно, і де може нищить і комуністів самих і усякі їх сліди: колгоспи, совхози і тим подібні большевицькі фаєрверки. Найгіршеж, що лапати чи карати за усі морди та підпали нема кого. Селяни завзято бережуть та криють своїх боєвиків. — Таку саму гризоту як з селянами мають большевики і зі своїм шкільництвом. Помимо того, що кричуть вони, що несуть у світ правду й науку і що йдуть „невидущим отворити очі" — показується, що найбільша темнота і найбільша неправда та незнання є у їх державі, яка нібито раєм має бути. Зі щорічних буджетів виходить ясно, що большевики чимраз менше видають на школи а чимраз більше на аґітацію комуністичну за границею. Шкіл також меншає і коли на Україні в 1927 р. було ще 17.500 шкіл — то до цього року їх є 8.200. Дітий більша половина, бо 617 на тисячку, не ходить до школи, а загалом нараховують в большевицькій европейській области 28 міліонів людий, що ні читати ні писати не вміють — в томуж числі є 6 і пів міліона дітий. Так то виглядає рай і большевицьке світло у практиці.

Німці не знають, що зробити зі своїми бандитами. Тої голоти намножилося у повоєнних літах, особливож в столиці Берліці, стільки, що поліція просто руки у безсиллю опускає. Ціла Німеччина може й досі не булаб знала про те, що в підземеллях Берліна живе осібна злодійська суспільність, якби не один факт, що стався який тиждень тому назад. Іменно столярі, які мають свій цех в Берліні, збиралися щоденно в одній каварні. Перед кільканайцяти днями зайшли до тої каварні якісь елеґантно убрані панове і розпочали сварку зі столярами. Правда, тамті викинули їх за двері, але за хвилю під столярську каварню прийшла ціла „пака" ріжного шумовиння і між ними а столярами почалася справжна війна. Поліція, яка швидко зявилася, розігнала галабурдників — та тільки вона зникла, як бандити зібралися знов і почали облягати столярів, яких тимчасом також надійшло більше. Настала стрілянина, а положення столярів ставало невиносиме, бо бандитів приїздило чимраз більше з усіх кінців міста самоходами. Не могла ради дати їм і поліція і щойно стягнувши усіх майже поліціянтів та 300 урядників кримінальних, змогла розігнати голоту, яка зараз посідала на авта і втікла. На місци остало богато трупів з одної і з другої сторони а кількадесять опришків арештовано. І тепер щойно, у слідстві, довідалася поліція, що усяке шумовиння міста Берліна, а начислюють його до 25 тисяч, має свої товариства (Рука в руку, Все вірні, Скала, Вірна рука і т. д.), які обєднюють всю сволоч берлінську, має свої виділи, домівки, відділи інформаційні і цілі арсенали розбишацького знаряддя. Усі ті товариства, коли їх так назвати можна, жили одно побіч одного, не перешкаджаючи собі в роботі — а навіть їх виділи робили разом засідання, на яких обміркували напади і розділювали „роботу". Столярі віднеслися навіть з нотою до союзу тих бандитських товариств, пропонуючи згоду, але тамті відкинули її і заявили, що вестимуть боротьбу на життя і смерть. Такі відомости, своєю дорогою, не вплинули добре на славу Німеччини за границею а чужинці, почувши на якому ґрунті живуть — почали виїздити з німецької столиці, тимбільше, що після заповіди розбишак не одну ще таку просто війну переживуть передмістя Берліна. Поліція радаби зробити кінець тому лиху — так щож? Ні усіх їх зловити, ні усіх засадити, ні подусити. І Берлін живе непевний свого завтра, а часописи алярмують уряд, щоб зарадив якось тій єгипетській язві, яка хоча є в кождому великому місті у світі, то нігде не виступає так зорґанізовано, сильно й рішуче — як в Берліні. — В соймі німецькім тепер ведуться переговори між партіями. Як відомо, чотири найбільші партії Німеччини не могли літом утворити т. зв. більшости парляментарної і згодитися на спільний якийсь уряд, бо коли одна давала якогось кандидата на міністра — друга на це не хотіли пристати. Остаточно задля цього, що Німеччині потрібно було мудрого та тверезого проводу, погодилися були всі на уряд фаховців, який є до тепер і на чолі якого стоїть Міллер, а в якому всі партії мають своїх заступників — але той уряд хоче мати більшість в парляменті, бо до тепер не мав її. Був урядом з мусу. А Німеччину чекають великі діла: Направа фінансів тай репараційна комісія, яка остаточно рішить про окупацію Надрення. Отже партії змовляються з собою — і хто зна, чи в уряді не прийде до змін. Може одначе бути й так, як звичайно у Німців буває (а чого нам так брак): В обличі важних рішень затихнуть інтереси партій і той уряд, що є, ще довго кермуватиме долею Німеччини, а всі партії будуть його попирати.

Французький парлямент одобрив недавно політику теперішного премієра Поанкарія і міністра справ заграничних Бріяна. Як відомо — ходили чутки, що Поанкаре швидко подасться до димісії (відійде з уряду своєю охотою). Тепер усі знають, що ці чутки розсівали радикали, які маючи старі партійні порахунки з Поанкарієм і остаточно поборені ним, бажали собі дуже сердечно, щоб він уступив. Кирилили крім цього на всі боки, аби підірвати його та Бріяна повагу — але це їм ні трохи не вдалося. Поанкаре відкликався до парляменту, а той 325 голосами проти 251 ухвалив для нього вірність. Радикали отже і в уряді не мають свойого представника (вони сами того не хотіли, мовляв, з Поанкарим нам не по дорозі) і Поанкарія повалити їм не вдалося. Як що далі радикали, які тепер геть похнюпилися, будуть так юдити як досі — то певно, що Поанкаре удержиться зі своїм урядом до нових виборів і все буде мати за собою парлямент.

В Італії перший раз відбуваються вибори по новій виборчій ординації, яку впровадила Велика Рада фашистівська. Тепер отже ціла Італія творить один виборчий округ і має одну листу і мабуть для того й вибори відбуваються тихо та мало хто у світі цікавиться ними. А виглядають вони ось як: тринайцять найбільших станових орґанізацій, на які є поділений цілий народ італійський, скликує до Риму збори делеґатів і на них вибирають кандидатів до парляменту. Їх має бути разом стільки, щоб творили три четверті кількости послів, бо четверту часть кандидатів дають культурні та освітні орґанізації. В той спосіб повстає листа кандидатів. Очевидно Велика Рада Фашистівська має право кождого кандидата, що їй не на руку усунути і на його місце вставити нового, навіть не питаючись даної орґанізації. Листу затверджують і відбувається голосування, яке також є цікаве. Іменно кождий управлений до голосовання дістає картку з питанням: „Годишся на листу, усталену Великою Радою Фашистівською?" — і під тим питанням кождий пише „так" або „ні". Коли тільки оден голос більше, як половина голосуючих, припадає на листу — листа тим самим переходить і посли зістають

Поклін силі і ідеї.

(Уривок з промови віцем. Дра В. Загайкевича на святі тріюмфального вїзду Гетьмана Б. Хмельницького до Київа і проголошення Соборности України 22. І. 1929. р.

Животворним споминoм, райдужною надією линуть понад сніжно-білі простори нині наші мисли до матері українських городів, золотоверхого Київа. Линуть до цего місця, на якому Ґеній Нації стверджує незатерті сліди визвольного нашого походу до власної Державности і Соборности, аби їх промінними черенками історичних подій записати на скрижали історії.

Линуть всі думки наші на Софійську площу, стеляться перед памятником Великого Гетьмана Богдана Хмельницького і дзонять в дзвони Софії і Лаври, Михайлівського Собора і всіх церков Київа та вичаровують з минувшини дві хвилі:

Тріюмфальний вїзд Великого Богдана до Київа в навечеріє Різдва Христового 1649 р. і пропамятне ствердження і проклямовання дня 22/І. 1919. на Софійській Площі в Київі зєднання всіх українських земель з матірним пнем, з Україною придніпрянською в одну, самостійну, нікому не підлеглу, Соборну Державу.

Дві хвилі — два спомини. І хоч серед відмінних політичних і суспільницьких обставин, та серед відмінної динаміки психики народної відбулись ці події, хоч ділить їх провал 270 літ — спільним їх знаменем і одною підставою є: боротьба українського народа за злучення всіх його територій в одну Соборну Державу і визволення її зпід усякої чужої кормиги, в правно-державний, суверенний орґанізм. Свято цих двох історичних подій є *святом сили і ідеї* українського народа, святом тих двох елементів, від яких залежть власновільне повноправне і повноважне життя орґанізму індивідуального і збірного, життя одиниці і нації. Відсутність одного з тих двох чинників: провідної ідеї чи екзекутивної сили творить неможність свобідного, власновільного життя.

Сила, хочаб як велика, не здисциплінована карно в один моноліт провідною національно-державницькою ідеєю — сила не підлегла без застережень авторітетові національної влади, а ще гірше сила розміняна на дрібну монету інтересів клясових, партійних чи особистих амбіцій, всілякої „отаманщини" — може заблиснути на обрію перемінаючим метеором і заясніти далековидною луною. Однак волі для народу і держави не добуде вона, а тимменче не утвердить її. Так само, хочби найкраща ідея без екзекутивної сили, без провідно-творчого чинника буде лиш гашишом національних обходів, буде лиш чудовим міражем снів наших, буде піснею приглушеною брязком кайданів.

День 6. січня 1649. року! З лаврами добутими на крівавих побоєвищах під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями, під Білою Церквою, в оточенню геройських полковників свого війська, як експонент сили лицарства і могучости вїжджає Великий Гетьман на Софійську площу, як Богом даний Месія.

Незабуті дні сили, волі і слави!

Померкло сяєво цих картин. Прийшов Переяслав, Андрушів, Бахчисарай і півтретя століття неволі.

І народилась пісня: „Вже більше літ двісті, як козак в неволі". Лиш на могилі закрякав ворон, козацької слави колись — відгомон. Йшли літа за літами, і треба було аж великої бурі світової, яка затрясла основами Европи і знищила, як здавалось, непорушимі мережки політичних держав. По літературно-національнім відродженню Придніпровя, під чародійним дотиком Русалки Дністрової та творами співця зеленої Буковини, по підготовчій орґанізаційній праці кількох поколінь, воскресла і Україна. На всіх територіях своїх розшматових земель.

— — — — — — — — — —

Знова заграли дзвони Софії, Лаври і всіх 27. церков Київа. І знова заповнили непроглядні тисячні маси площу перед Софійським Собором. І знова задудніла земля під тупотом кроків українських воїнів. І знова лунало: Слава! Слава Україні!

Здійснились мрії многих поколінь. Здійснився ідеал, за який розлилось море української крови, ідея, що є невмиручим, катеґоричним приказом нації.

Від сьогодня Український Народ увільнений могутнім поривом власних сил, має можність зєдинити всі зусилля своїх синів для утворення неподільної, самостійної Української Держави для добра і щастя українського народа.

А проте!... Коли над Софійською Площею неслось грімке „Слава *Україні*", коли грали дзвони Софії а невидима рука записувала отсю до божевілля радісну подію на картах історії, від півночи і сходу наступала чорна хмара. Отамани Махно і Зелений йшли проти Директорії своєю партизанткою а від півночи і сходу надтягала червона армія. Гук канонів під Крутами приглушував пісню Софійських дзвонів.

Померкло сіяєво цего свята. Ми в неволі, ми в неволі...

Звуження державницьких цілей у вузко-клясові інтереси партійництва з понеханням супримації вимог державної творчости понад економічно-суспільничі кличі і брак простолінійного сильного воєнного і політичного проводу, що зумівби знестись понад інтереси і приказн партій на загально-державницьке становище а сильною рукою присмиривби так звану „отаманьщину" і невишколення найширших мас по тій власне надпартійній загально-державницькій лінії — ось головні причини нашого упадку, причини страшного, лютого болю, який давить душу свідомостю факту, що ми, ми живучі, державу мали і її втратили.

— — — — — — — — — —

З любовю, одушевленням і пошаною, але заразом і з критицизмом дивімся на нашу минувшину, цю померклу і цю з недавних днів та обєктивною, не односторонною оцінкою карт нашої минувшини витягаймо науку і вказівки в майбутнє...

— — — — — — — — — —

Тож хай святиться свято Ідеї і Сили і вірмо, вірою твердою і непохитною, що прийде день, коли знова задзвонять дзвони Софії на свято закріплення Державности Соборної Вкраїни.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Київські свята.

Імпровізація, відчитана на Академії в 280 літну річницю тріюмф Вїзду Б. Хмельницького Гетьмана України до Київа і 10 літну річницю проголошення Соборности Земель України.

Роки летять — ніби баскі коні в розмашному бігу...

Що ранку над Київом устає ясне сонце і що ранку дзвонами грають і Собор і Лавра і Софія. Що ранку перекидають промінчики золотими яблучками по копулах церков...

Ідуть дні, тижні, місяці, роки — а Час в грубезній книзі сторінку за сторінкою записує.

Ви, що серця живі маєте — читайте!

— — — — — — — — — —

Від стародавного Кия, Щека й Хорива до св. Андрія — один день. Від св. Андрія до Володимира — два — од Володимира до Батія — три. Три ясні дні — три сторінки в книзі Часу, записані золотими стрічками...

А далі три великі історичні Ночі, три пітьми — між якими вже двічі робив досвіт межі. Ночі — в які не спав ніхто — а по яругах вили вовкулаки, смакуючи теплу нашу кров...

— — — — — — — — — —

Перша Ніч, од Батія, що камінь на камені не лишив, через крамоли княжі, через лакімство нещасне через трусливість і залізні кайдани до того Року.

Лячна Ніч. Над Київом змій, якому давали найкраще, що мали, в дань Ішло через степи горе, смута бродила і жаль, що ваги не мав...

Над Золотими ворітьми, над Софійською площею зловіщо кракали круки...

І записував Час чорними стрічками темні сторінки великої книги...

Ви — що серця живі маєте — читайте!

— — — — — — — — — —

Київе — святий, золотоверхий!

Чи Ти тямиш той ранок — розцвілий — як над Тобою, ніби стадо голубів зірвалися голоси дзвонів? Чи Ти памятаєш той день молочний — як ревіли з Твойого замку гармати, бухаючи до хмар радістю, що не могла зміститися в Твоє серце?

Чи Ти тямиш, Київе?

Як на чолі буйних сотень, що мінилися каскадами кольорів вїздив Він — Великий Мойсей?

Тямиш?

Не знати, хто більш шалів тоді од втіхи: Твої сини, дзвони чи гармати. І Ти сміявся тоді щастям, вив у спазмах радости — пянів в божевіллю весільного короводу...

Тож Він, Богом Даний, вїздив!

Перед ним схилялися прапори, схилялися сусіди близькі і далекі. А за ним — як птиця з готовими до лету крилами — йшов День, День, що мав по першій Ночі панувати...

Час вмочив перо в золоту крас-

вибрані. Якжеж листа не здобулаб і половини голосів усього населення — то скликується знову збори делеґатів і усе починається наново. В цьогорічних одначе виборах така можливість є виключена, бо Італійцям під рукою Муссолінього поводиться добре і не думають вони проти його прихильників та помічників голосувати.

Бельґії зробили большевицькі ґазети такого самого збитка, як американські Франції, а анґлійські Німеччині: Оголосили публично її тайний договір з Італією. На підставі цього договору Бельґія мала повикидати усіх протифашистівських діячів, які туди чи то втікли чи заїхали (тобто й Італійців і большевиків), а за те Італія мала попирати на комісії репараційній бельґійські домагання до Німеччини, яка — як відомо — в 1914 р. в страшний спосіб знищила цілу Бельґію своїм військом. Оголошення того тайного договору не принесло Бельґії нечести: Кожда держава чейже може старатись о приязнь другої а зрештою тайні договори та їх висвітлювання — буденна уже сьогодні річ і нікого не зворушує.

Австрійський канцлер, др. Зайпль вибирається в гості до баварського премієра Гельда. Зайпль каже, що він їде оттак собі, відвідати знайомого — як Гельд його відвідав у Відни, але в це ніхто не вірить. За те додумуються усі, що Зайпль і Гельд будуть зі собою говорити про дуже важні справи. В Німеччині іменно йде завзята боротьба між країною Баварією, яка має осібний свій уряд і є католицькою а прочими німецькими краями, які є протестантські. Австрія є також католицькою країною і коли хотілиб прилучитися до Німеччини, то тільки до католицької Баварії. Франція і Італія хочуть навіть, щоб Баварія утворила полудневонімецьку католицьку державу, незалежну від прочої Німеччини і навіть погоджуються на се, щоби до тої полудново-німецької католицької держави увійшла Австрія, бо в той спосіб Німеччина трохи ослабилабся. Так отже кажуть усі, що Зайпль під фірмою відвідин їде поговорити з Гельдом про ту важну справу. Чи одначе створення католицької німецької держави — якщоб до цього дійшло — помоглоб що Франції і Італії і чи ослабилибися через те Німці — дуже сумнівна річ. Бо Німці — деб вони не були, як треба боронитися, єднаються без огляду на релігійні ріжниці і завжди йдуть одним фронтом — не так, як ми.

Румунія остаточно дістає позичку від заграничних банкирів і то велику. О ту позичку старалася вона вже довший час, бо брак гроша та кредиту дуже попсував промислове і господарське життя того краю. Балаканини і переговорів з Америкою та европейськими державами було — як то кажуть — три мішки, але вкінці позичка є. Вона виносить 80 міліонів долярів — а позичають Румунії оттакі держави: Франція 40, Анґлія 8, Німеччина 15 і Америка 17 міліонів дол. Оте, що й Німеччина позичає Румунії, для якої була ворогом через цілу війну — застановляє дуже европейських політиків і кажуть вони, що Німці мусять мати якийсь інтерес в тім. Дехто навіть побоюється, що в той спосіб Німеччина хоче приєднати собі Румунію та здобути її ринки для збуту свойого товару — чи одначе це правда — сказати трудно. Треба одначе признати, що Манію краще попишеться, ніж його попередник, славний Братіяну.

Болгарія старається з усіх сил о добрі сусідські взаємини з Румунією. Обі ті держави жили зі собою у згоді до 1913 р. т. є. до того часу, коли Румунія несправедливо зайняла урожайну країну Добруджу, де є 300 тисяч Болгар. Ота Добруджа стала кісткою незгоди. Румунський уряд почав був закольонізувати її Румунами, видідичив примусово $^1/_3$ часть болгарської посілости а це само собою допровадило до боротьби між осілими там Болгарами і зайдами-кольоністами. Болгаріяж мусіла за своїми одноплемінниками обстати. Колиж до того Болгарія в часі війни станула з Австрією і Німеччиною проти Румунії — а та у відповідь поконфіскувала усі болгарські маєтки у себе — про приязнь і говорити не можна було. По війні Болгарія домагалася від Румунії віддачі болгарського майна їх властителям — Руменіяж знову жадала відшкодування за зроблені Болгарами в часі війни реквізиції в румунськім краю. Ані одна ані друга сторона не думала заспокоїти бажань противника і з того приводу не могло дійти до згоди між ними. Колиж в Румунії змінився уряд а Манію став на чолі його і проголосив, що меншостям дасть усі права, які їм прислуговують після обовязуючих трактатів — Богларія розпочала знову переговори. Румунія не має нічо проти цього — і ось-ось болгарсько-румунський союз стане доконаним фактом.

Югославянський премієр міністрів, ґенерал Живковіч мав у тих днях розмову з ґазетярами, у якій сказав — на питання, що буде робити теперішний уряд — таке: „Передовсім хочемо завести лад і порядок в цілій державній адміністрації (заряді) і забезпечити усім громадянам спокійне життє. Крім цього хочемо узгіднити закони в цілій країні та уложити плян, після якого йшлаб розбудова усіх культурних та господарських сил Югославії. Також і наші фінанси мусять бути уздоровлені, шляхом ріжних ощадностий. Усякеж зло мусить бути усунене і то як найшвидше, бо ми є тільки тимчасовим урядом. А як вже упорядкуємо усі оті справи — тоді возьмемося за саму перебудову конституції, яка буде для всіх однаковою. Я мушу заперечити тим чуткам, які поширює дехто, що будьто король має тайні пляни. Король виразно зазначив, що уряд теперішний є тільки на деякий час, що він має уздоровити усе наше життя і що він рішився розвязати сойм та усі партійні товариства тільки на просьбу і Сербів і Хорватів, які через партійництво і демаґоґію богато потерпіли. З сусідами хочемо і будемо старатися жити в якнайкращій згоді і продовжуватимемо політику наших попередників. Десятилітні занедбання мусять бути направлені у найкоротшому часі“. Як видно з тої мови, то король та новий, покликаний ним уряд задумують таки на добре перемінити усе життя Югославії. Що це удасться королеви — про те нема що й сумніватися, бо один господар і одна тверда рука — найкращі підстави господарки. От уже тепер видала королівська рада, яка заступає скупштину, такі розпорядки, що за них дістала 20 тисяч депеш і письм з подякою з ріжних сторін краю. Між иншими розвязано усі громадські ради, які бавилися в політику замість дбати про добро громад і настановлено всюди державних комісарів а крім цього в урядах пороблено богацько змін. Звільнено усіх розполітикованих та нездібних до праці урядників а з заощаджених в той спосіб грошей підвисшено платню тим, що є в службі. Дальші зарядження — треба сподіватися — будуть також доцільні та йтимуть на добро Югославії.

Афґаністан не має вже короля. Як відомо, молодий король того краю, Амманула, який богато добра зробив для своєї держави (між иншим увільнив її з під впливів Анґлії), подорожував в літі по Европі. Його витали всюди, як короля, що має і сильну державу і нарід за собою і всюди запобігали його ласки. Берлін, Льондон, Москва наввипередки садилися, щоб здобути його приязнь — а Амманула побачивши ріжницю між культурною Европою і своїм диким Афґаністаном, хотів повернувши перемінити в нім дещо на краще та зробити мешканців його культурніщими. Отже завів загальну службу військову, позносив гареми, дав деякі свободи афґанiстанським жінкам і завів чистоту в своїй країні. Та дикуни Афґаністанці воліли свій брудний завій голови і гидку бороду ніж самоходи, аероплями і електрику. І піхбурені темними духами, яких у кождому народі повно, підняли повстання проти свойого добродія. По стороні повстанців, яких зразу Амманула приборкав, стануло й магометанське духовенство, добачуючи у реформах свого короля замаху на старі релігійні звичаї і воно то підбунтувало увесь Афґаністан вдруге. Тим разом повстанцям повелося. Вони побили вірні королеві війська, підступили під столицю Кабуль і Амманула, бачучи, що не зможе опертись збунтованому дикому народові, зрікся корони в користь свойого о 4 роки старшого брата Інайтули. Сподівався він, що це втихомирить повстанне, тимбільше, що Інайтула був також прихильником старовини і нарід його любив. Але розюшений афґанiстанський край уже і того не схотів. Інайтула після трьохдневного панування також мусів зректися корони. Сам Амманула з жінкою утік з Кабулю літаком і переїде мабуть до Франції — а столицю займили повстанці і на королівському престолі засів брудний та дикий їх вожд — Хебибула. Як воно піде дальше в Афґаністані — не знати. Дотеперішні події тільки ясно вказують на те, який то темний та дикий ще той нарід Афґаністанці і як легко приходиться комубудь підірвати такий народ до боротьби навіть з тим, що несе йому добро.

Мексик не має щастя до президентів. Ще свіжо усім в памяти, як абдикував був Каллєс, отой, що переслідував так католиків у Мексику і як по нім прийшов до влади Обреґон. По тім усі сподівалися, що він перестане знущатися над христ. вірою, та коли Обреґон заявив, що буде урядувати так, як його попередник — його застрілили. Убійників покарали остро, а Каллєс знов вернув до влади. Та оце доносять американські часописи, що той ворог Христа дістав нервового розстрою і збожеволів. Перебуває у шпиталю і вічно кричить, як біснуватий. Видно — не на добро виходить боротьба з Христом мексиканським президентам.

Всячина.

Наша пісня. У второк 5. лютого ц. р. прибуде до Перемишля звісний на всю околицю хор з села Війська повіт Добромиль та дасть під цир. п. О. Менцінського *Вечір колядок і щедрівок.* Хор цей має вже усталену у нас славу і тому сподіємося, що громадянство ще й цей раз прибуде натішитися його артистичним виконанням укр. обрядових пісень. Концерт відбудеться в Нар. Домі.

ОТВЕРТИЙ ЛИСТ

до п. Міністра Справ Внутрішних.

Пане Міністре! Дня 19. січня 1929 р. в Перемишлі ішов я — як і богато людий з 7-літним сином у процесії, яка ішла святити воду у Сані. Нечайно прискочив до мене аґент перемиської поліції, Войцех Ідзік і пхнув мене зі словами „На бок!“ кулаком в груди, а коли я звернув йому увагу, що він мігби чемніще поводитися — обілляв мене цілою течією образливих слів в присутности богатьох людий. На другий день, коли я ішов вул. Косцюшки цей сам панок приступив до мене і ні з цого ні з того зажадав від мене леґітимації, домагаючись, щоб я говорив до нього по польськи. Я знову опамятав його, що я Українець і лиш по українськи говорю — а в відповідь на це сказав п. Ідзік так: „Ja się u . . . m w całą waszą Ukrainę“. Оті слова чув і постерунковий ч. 3297, який повнив тоді якраз в цьому районі службу. Я почувся ображеним у своїй національній гідности і знову звернув цьому урядникови увагу, що поступає незаконно — а тоді він силоміць забрав мене на поліцію, викликуючи цілу аванґуру на вулиці. На поліції з мойого обжалування не хотіли навіть зробити протоколу і щойно на інтервенцію пос. марш. В. Загайкевича зроблено його. Рівночасно вніс я скаргу до суду на цього панка. Щоб на будуче не було подібних випадків образи народу українського зі сторони сторожів ладу — яким є поліція — запитую п. Міністра, чи відомий йому цей факт, та що він зарядить, щоб на будуче подібного не було. — *Павло Стахів,* урядник „Міщанської Каси“ в Перемишлі.

† **Др. Іван Кос** адвокат і лікар в Комарні упокоївся д. 25. січня ц. р. Покійник звісний цілій Комарнянщині, бо тут уродився і тут повнив свої фахові обовязки. Покійник по укінченню медицини і зложенню докторату забрався до правничих студій і покінчив їх з докторатом та посвятився адвокатурі, закинувши лікарську практику. З вибухом всесвітної війни покликано його до війська як лікаря і Покійник мусів тепер знову в практиці пристосовувати своє медичне знання. Як військовий лікар дістався в російський полон і перебув кілька років на Сибірі. Неволя підкосила його і так слабке здоровлє і він по тяжкій, близько однорічній недузі в 63 р. життя розпращався з цим світом. В. кл. П.

† **Марія Бойко,** жена Дмитра, діяльна кооператорка в Клубівцях пов. Товмач померла нагло на Різдво, в часі коли ходила колядувати з сестрицями. Похорон відбувся при великім здвизі народу, також з сусідних сіл. Село втратило в ній невтомиму робітницю народню. В. .. П.

† **Адріян Черлюнчакевич,** ученик ґімн., син адвоката Дра Кирила помер наслідком нещасного випадку (чаду) д. 21. січня. В. Л. П.

Новинки

ТРАҐЕДІЯ БОЖЕВІЛЬНОЇ. Настя Колачин з Боянця пов. Жовква була божевільною і нераз робила таке, що люди сміялися з неї. Перед двома тижнями вибралася нещасна духова каліка в світ. Йшла — аж доки не втомилася — а тоді сіла. Заснула — але заснула на віки. Замерзла. Припадково найдено її трупа в полі щойно перед кількома днями. От — гірка доля.

НЕ СКАЧТЕ! Уже кілька разів звертали ми увагу на те, якто небезпечно ризикувати і вскакувати до поїзду, коли той в русі. Тепер подаємо свіжий факт: Робітник Іван Козак хотів вскочити на стації Мшана до поїзду — та тимчасом скочив так — що упав і зломив ногу. Може цей факт навчить дещо.

ку і написав над сторінкою своєї книги: 6 січень 1649 р...

Київе — золотий, святий — тямиш?

Над Тобою, Мамо руських городів — уставав Ранок, до якого тужили і за який кровю значилися всі шляхи...

— — — — — — — — —

І знову війнуло холодом і пітьмою. Темні, обшарпані лахмани хмар насуплювали брови...

Гуділи громи. Розпадалися могили. Од пожарів червоними маками зацвітало небо. Чорні силюети коминів скородили похмурий небосхил.

В півтіни трьох століть на брата брат ніж гострив...

І понад димами пожеж, понад сопухом крови, понад горби могил тріпала боляче чайка крилами в тузі нестримній...

Другу Ніч записував Час у книгу...

— — — — — — — — —

І нагло — над Київом знову дзвони!

Що це? День вертає?

Загримали знов гармати і мов повторення тамтого — буйні стрілецькі сотні шляхами на Софійську площу війшли...

Назустріч їм дзвони, стосот тисячне: слава і над містом — Матірю вродилося знов сонце ясної втіхи...

Як тоді — малинові прапори...

Над морем народу у щастi захлипувалися дзвони.

Тиша. Читають: „Ми хочемо жити! Ми — великий Народ! Добути — або дома не бути!“

Уставав другий День після другої чорної Ночі і знов золотом писалося в книзі Часу: 22 січень 1919 року...

— — — — — — — — —

І третя Ніч — Ніч, що гірша за тамті дві. Бременна в жах, в морд і кривду, в тисячі могил і шибениць — в ціле море сліз...

Ніч така! Що живцем в гріб копають, живцем виривають язик і за серце давлять, що аж кровю окипає...

На степах, по хуторах — по селах і містах язі і відьми. Над землею така тьма, що брат брата хапає за гортанку і кричить:

— Опирю!

Обдерли золоті копули — скували пащі дзвонів.

Уже не чорним — а живою кровю пишеться сторінка книги буття...

Третя — велика, жахлива Ніч...

— — — — — — — — —

Київе! Не бійся!

Як по тамтих двох Ночах двічі Ранок у Твоїх мурах на Софійській площі вставав — так і третій раз встане!

Київе!

Над Тобою знов загомонять весільні дзвони і реготом щастя завиють гармати!

І знову — як тоді — тому 280 літ і тому 10 літ — буйні січові сотні прилинуть на той майдан — де Богдан був і де Універсали читалися!

І Ти застяєш як зірниця над ранком.

Сонце набере жемчугів і самоцвітів у жмені і сипати ме на Тебе.

Це буде Новий третій День — від якого книга Часу писатиметься вічно золотом!

Це буде той Великий День!

День Золотої Волі!

ЗИМНА КУПІЛЬ. „Правда" — часопис, яка виходить у Москві, доносить, що у селі Сморки, мінської ґубернії селяне вкинули до керниці голову сіль-ради, Половцева, коли той почав їм говорити про спілкову, комуністичну господарку. Щойно за кілька днів люди, які прийшли по воду, витягнули трупа завзятого большевика, якому мабуть хотіли селяне остудити троха запал.

ВОВКИ В СТРИЮ. Гостра цьогорічна зима вигнала з лісів вовків, які в пошукуванню поживи підходять аж до людських осель. Нам донесено, що появились вони на передмістю і на цвинтарі Стрия. В томуж місті зїли в ночі вовки господареви Цукерберґови 2 коні.

ТРЕБА БУЛО АЖ ТАК. Італійський офіцир Дінелі полюбив щиро дочку богатих дідичів Борденів. Але ті не хотіли дати дозволу на супруже своєї дитини з вояком. Щоби змусити впергих родичів до згоди, молоді втяли таку штуку: Борденівна виїхала на село та післала до своїх батьків листа, що не може пережити розлуки з милим і поповнює самовбійство. У родині настав страшний плач і жалоба. Тоді зявляється Дінелі і каже: „Чи ви віддалиб за мене дочку, якби вона воскресла?" Старі Бордени вважали Дінелього зразу за божевільного, а далі сказали, що так і навіть написали йому це на письмі. Далі пішло вже гладко. Молодята вернули в хату і мимо злости старих вібралися.

ЧЕРЕЗ МАЄТОК. Микола Лемик з Ганачова пов. Перемишляни мешкав зі своїм тестем Рембішем. Лемик, діставши за жінкою маєток від Рембіша, уважав, що той є зайвим в хаті і переслідував його і словами і руками. Допровадив вкінці до того, що Рембіш постановив пімститися: В ночі сокирою зарубав Лемика на смерть. — Зноваж Михайло Сах з Волі пов. Долина знущався над своєю тещею Марією Ільків, яка мала майно і не хотіла йому його записати — незвичайно люто. Оноді в ча і суперечки побив він Ількову по голові, вхопив її за груди і так вдарив головою до стіни, що вона згинула годину пізніще. І тамтого тестя і отого зятя, що через маєток стали злочинцями — замкнули на разі в тюрму.

НЕВМІРУЩА ТЕЩА. В італійському місті Палєрмо жила собі зі своїм зятем і дочкою Францішка Брунелі — та затроювала їм щоденно життя своєю балаканиною і сваркою. Нагло одного дня теща зникла. Коли через довший час не вертала — узнали її зять з дочкою за неживу. А що рівночасно найдено в морі трупа жінки і то дуже подібного до Брунельової — вони оголосили в часописи про її смерть а трупа одягли і на другий день мав відбутися похорон. В ночі дочка молилася коло катафальку — та нагло двері отвираються і Брунельова стає в порозі. Дочка крикнула і зімліла зі страху. А тимчасом було ось як: Брунельова виїхала була потайки до товаришки — та там прочитала про свою смерть і думаючи, що це зять зробив навмисне таку штучку — вернула, щоб з ним посваритися.

НА ВСТРІЧУ СМЕРТИ. Біля естонського морського берега обірвалася величезна крига, на якій було якраз 120 рибаків зайнятих ловлею риб і поплила з ними на повне море. В дорозі крига розлупилася і одну її частину зловили, враз з 49 людями, що на ній були. Друга частина з 71 рибаками поплила хто зна куди. Досі її не найшли.

КОТЯЧА АВАНТУРА. Одна німецька часопись пригадує таке: В 1815 р. в анґлійському місті Менчестер хтось розліпив афіші, що Наполеон потребує 10.000 котів, бо їде на остров св. Єлени, а там дуже богато миший і щурів. В оголошеннях було написано, що маґістрат платитиме по 16 шілінґів за кота, 10 за кітку а по 2 за котеня і був визначений день, у який можна котів принести. Тогож дня перед маґістратом звилася ціла маса народу з котами, по більшій части селян. Колиж маґістрат вияснив, що котів зовсім не думає купувати і афіш є чиїмсь жартом — розлючені господарі пустили котів на місто а самі почали штурмувати ратуш, вдерлися до середини і понищили обстанову. Маґістрат закликав поліцію, та мусіла ужити збруї і покалічила щось до 40 людей. Після цього стало тихо в Менчестер, але поліція мусіла застрілити щось до 4 тисячі котів, а того, що видрукував і розліпив афіші не найшла — хоч давала великі гроші за його прилапання. І так коти дісталися до історії.

ЗЛОДІЙСЬКІ ПРИГОДИ. В Кнігиничах пов. Рудки заліз до хліва одного господаря звісний в тому селі злодійчук Гринько Гривда і хотів вкрасти свиню. Гринька одначе сполошили — ба ще й пустилися за ним. Видячи, що не втіче — витягнув Гривда револьвер і почав відстрілюватися, причому Андрія Гривду легко постріленo. Тепер Гринь вже за кратами. — Гаєвий Комарницький в Єзуполі натрапив підчас обходу ліса на Василя Леґіня, як той крав дерево. Леґінь, побачивши гаєвого, почав втікати і мимо візвання не хотів станути. Тоді Комарницький скинув кріса, прицілився і вистрілив. Леґінь, трафлений в голову, впав трупом а Комарницький виправдується, що стріляв тільки на пострах і зовсім не мав наміру вбити його. Чи це правда — не знати.

НАЙБІЛЬШИЙ ГОДИННИК СВІТА. На будинку фірми Ґольґет в Ню-Йорку находиться найбільший на цілій кулі земській годинник. Його промір виносить 11 і пів метра, а вказівка, яка показує години має 4 метри довжини. Цифри є висотою в чоловіка, широкі на пів метра і нічю освічені. Поверхня годинника цього виносить 102 метри квадрат., а важить він цілий 60 кірців. Такі „маціцькі" годинички можуть бути тільки в Америці.

ЩО ТО МУДРИЙ ПЕС! В Берліні жила собі кравчиня, Анна Фенстер, у якої було пятеро дрібних діток та пес Даґ. Фенстерова цілий день важко працювала на хліб — а вечером палила у залізній печці та лягала з діточками спати. Так було й перед кількома днями. Полягали і поснули. Нагло в ночи чує кравчиня, що хтось шарпає її за руку. Підноситься, чує шум в вухах, голова болить — а в устах немилий смак. Відразу пізнала, що зачаділа. З тяжкою бідою отвирає двері і будить сусідів. Ті повиносили дітий на двір — і вони до рана відійшли зовсім. Аж рано додумалася Фенстерова, що це Даґ будив її в ночі і то так завзято, що лапами скіру на руці поздирав. Пес вратував цілій родині життя.

НАРІЧЕНИЙ НА ДВА БОКИ. Фризієр Андрій Фірнікон з Парижа ставав недавно перед судом за таку справу: Свойого часу познайомився він з гарною і молодою Армандою Крув і в тайні перед родичами заручився з нею. З нареченою та її сестрою Ліізою ходив він частенько на проходи і до театру. Підчас цього молодша Лііза впала йому в око і він почав поза плечі Арманди зустрічатися з нею — а в кінці заручився і з тою. Притім умів обі дівчині так підбити собі, що вони обкрадали батька і давали йому гроші. Та в кінці тайна виявилася — і подвійний нарічений повандрував до Іванової хати.

ПОРАХУНКИ В КОСТЕЛІ. Три брати: Ян, Кароль і Леон Мазури з Колодна пов. Жовква мали здавна порахунки з Казимиром Конарським, а той боявся їх і оминав зустрічі з ними. Одначе перед кількома днями Мазури побачили Конарського в костелі Не богато думаючи й не шануючи святого місця почали масакрувати його баґнетами та стражацькою сокирою. Конарський впав, заллятий кровю, а поліції вдалося арештувати тільки Яна Мазура. Два його брати втікли кудись.

НАСЛІДКИ „ЗАБАВИ". В селі Крияно біля Білостоку бавилися парубки так весело, що аж почали бійку. Підчас неї Ольшовський Леон почастував свого друга Ленчевського Владислава якоюсь зелізякою по голові так — що той стратив мову. Його відвезено до шпиталю, а там добачили, що і мозок нарушений. Ленчевський мабуть жити не буде.

НЕПРОШЕНІ ГОСТІ. Кількоро молодих людий з Парижа вибралося на сусідні села самоходом — от так собі. На повороті заскочила їх ніч, а в додатку обі ліхтарні зrасли. Їхали отже напомацки. Нагло самохід в щось вдарив, на подорожних посипалася цегла і дмухнуло тепло Один з них засвітив сірник і побали всі от що: Авто пробило тонку муровану стіну одної селянської хати в їхало до середини, де спали якраз усі домашні. Як привитали вони непрошених гостей — не знати.

150 ГОДИН У ВОЗДУСІ. Літак американський „Кестієнмерк", який розпочав свій лет над Каліфорнією, осів, пробувши у воздусі 150 годин т. є. більш, як шість діб. На літаку було 5 летунів, а щоби не переривати лету — то навіть бензину доставляли йому ґумовим вужем инші аероплями у воздусі, літаючи побіч „Кестієнмерку". Лет того літака є найдовший з усіх доси знаних і кажуть, що тепер облетіти довкруги світа не спочиваючи — не такаго тяжка уже річ.

Надіслане.

Позір Аматорські драм. гуртки!

Драм. Т-во ім. „Лесі Українки" в Перемишлі просить провідників чи режісерів амат. гуртків перемиського та сумежних повітів прибути

на анкету

в справі конкурсу вистав, сільс. амат. гуртків, яка відбудеться в пятницю 8-го лютого о год. ½1-ої в полудне в салі „ПРОСВІТИ" в Перемишлі (Народний Дім). Виділ.

Позір! Вівторок дня 5. лютого 1929 р. о год. 8. вечером відбудеться в салі „Народного Дому" в Перемишлі **Вечір Колядок і Щедрівок** Співає хор з села Війська під дир. п. Осипа Менцінського.

Видавець і відвічальний редактор: Осип Сенечко. ... Кнолвова Сина в Перемишлі.